

ANALÝZA STRUKTURY VÝDAJŮ VLÁDNÍCH INSTITUCÍ DLE KLASIFIKACE COFOG SE ZŘETELEM NA VÝDAJE NA VZDĚLÁVÁNÍ A NA VAVAI

KRISTÝNA VLTAVSKÁ, JAKUB FISCHER

1 Úvod

Z celé řady resortů, od jednotlivých politiků, odborů a dalších organizací jsou často slyšány stížnosti, že vládní výdaje směřované do jejich odvětví nedosahují ve vztahu k hrubému domácímu produktu (HDP) průměrné výše výdajů v zemích Evropské unie. Tyto výhrady přicházejí nejčastěji z oblasti armády, vzdělávání, zdravotnictví či sociálních služeb.

Předkládaná analýza nabízí odpovědi na požadavky jednotlivých stran s využitím dostupných údajů o vládních výdajích členěných dle klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG). Analýza je provedena v časové řadě 2008 – 2013, aby byly zachyceny trendy ve vládních výdajích v období ekonomické krize a po ní. Pro srovnání s Českou republikou jsme využili jak průměr Evropské unie (EU 28), tak Rakousko jakožto stát, který je co do historie a velikosti podobný a zároveň s Českou republikou sousedící.

Kromě stručného popisu použité metodiky jsou jednotlivé kapitoly postupně věnovány jak analýze současného stavu a nedávného vývoje struktury vládních výdajů, tak odhadu potřebného navýšení/snížení výdajů v jednotlivých oblastech v případě, že bychom v těchto oblastech chtěli ve vztahu k HDP dosáhnout průměrných hodnot Evropské unie a Rakouska. Tyto odhady jsou provedeny pro hlavní oddíly klasifikace COFOG. Při porovnání s Rakouskem jsou dále provedeny pro podrobněji vymezené skupiny z vybraných oblastí (ekonomické záležitosti, vzdělávání a sociální věci).

Cílem předložené analýzy je zhodnotit, u kterých oblastí opravdu dochází k podfinancování ze strany státu a u kterých oblastí je naopak z hlediska mezinárodního srovnání prostor k případným škrtům za účelem podpory podfinancovaných oblastí až na úroveň průměru zemí EU28 či Rakouska.

2 Metodika

V následném textu srovnáváme úroveň vládních výdajů v České republice k průměru EU 28 a také k Rakousku. Pro srovnání je využit ukazatel poměru vládních výdajů k HDP. Pro strukturální analýzu jsou pak využita data v členění výdajů vládních institucí podle mezinárodní klasifikace funkcí vládních institucí COFOG. Tato klasifikace byla zavedena Opatřením ČSÚ (částka 2/1997 Sb.) v roce 1997 a v následujících obdobích byla aktualizována na základě změn v měření ekonomiky. Tato klasifikace se vztahuje na sektor vládních institucí, který představuje všechny subjekty zabývající se přerozdělováním národního důchodu a bohatství (organizační složky státu, mimorozpočtové fondy, soudy, fondy sociální ochrany aj.), a dále neziskové organizace kontrolované a financované vládou (např. veřejné vysoké školy). Jedná se o netržní výrobce, jejichž produkce je určena na individuální i kolektivní spotřebu. V současné podobě je klasifikace COFOG dělena do následujících oddílů:

1. Všeobecné veřejné služby
2. Obrana
3. Veřejný pořádek a bezpečnost
4. Ekonomické záležitosti
5. Ochrana životního prostředí
6. Bydlení a společenská infrastruktura
7. Zdraví
8. Rekreace, kultura a náboženství
9. Vzdělávání
10. Sociální věci

Zmíněné oddíly jsou následně rozděleny do 69 skupin a 109 tříd¹.

¹ Pro podrobnější popis jednotlivých oddílů, skupin a tříd:

https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_funkci_vladnich_instituci_-cz_cofog-

3 Poměr veřejných výdajů k HDP

Tabulka 1 zobrazuje vládní výdaje jako % HDP v letech 2008 – 2013. Z dat je patrné, že v České republice se poměr vládních výdajů k HDP pohybuje v rozmezí 40 – 44 %. V celé časové řadě se jedná o nižší úroveň, než je průměr EU 28 a také než činí poměr vládních výdajů k HDP v Rakousku.

Tabulka 1 Vládní výdaje, % HDP, 2008 - 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Česká republika	40,2	43,6	43,0	42,5	43,8	42,0
EU 28	46,5	50,3	50,0	48,5	49,0	48,6
Rakousko	49,8	54,1	52,8	50,9	51,0	50,9

Zdroj: Eurostat

Analýza poměru výdajů k HDP v členění dle klasifikace COFOG je s ohledem na přehlednost rozdělena do dvou částí. V první budeme porovnávat Českou republiku s EU 28, ve druhé části pak Českou republiku s Rakouskem.

3.1 Evropská unie (EU 28)

Tabulka 2 zachycuje vládní výdaje podle funkcí v jednotlivých letech v České republice a Evropské unii a také rozdíly v jednotlivých oddílech v procentních bodech. V celém sledovaném období má největší podíl na vládních výdajích **oblast sociálních věcí**. Tento oddíl zahrnuje dávky a podpory poskytované na služby individuálního charakteru jednotlivým osobám a domácnostem a výdaje na služby kolektivního charakteru. Jmenovitě se jedná o poskytování sociální ochrany ve formě podpory (dávky) v nemoci, při invaliditě, ve stáří, pro pozůstalé, pro rodinu s dětmi, pro nezaměstnané, bydlení apod. Vyjma roku 2008 se jedná o přibližně 13 % HDP. Ve srovnání s EU 28 se však jedná o velmi nízký podíl. V EU 28 tvoří výdaje na sociální věci (kromě roku 2008) přibližně 19 % HDP. V České republice tedy výdaje na sociální věci v relativním vyjádření k HDP dosahují přibližně dvou třetin výdajů Evropské unie. Nižší podíl výdajů v oblasti sociálních věcí než Česká republika rozděluje například pobaltské státy (rok 2013: Estonsko 12 %, Lotyšsko 11,3 % a Litva 11,2 %). Nejvyšší podíl vládních výdajů na sociálních věcí dosahuje Dánsko (v roce 2013 se jedná o 25,1 %). Podíl výdajů na sociální věci se samozřejmě v jednotlivých zemích liší s ohledem na rozdílnou politiku v poskytování sociální podpory a pomoci a také rozdílnou tradicí ve státech.

Z pohledu nižšího podílu výdajů můžeme jako druhou podfinancovanou oblast označit **všeobecně veřejné služby**, kam řadíme zákonodárné, výkonné a další normotvorné orgány, záležitosti finanční, rozpočtové, daňové a zahraniční a také transakce v oblasti veřejného (státního) dluhu. Podíl výdajů na všeobecné veřejné služby se v České republice pohybuje o přibližně 2 p.b. níže než průměr EU 28.

Hlavním důvodem je skupina transakce v oblasti veřejného (státního) dluhu, která je v České republice v letech 2011-2013² o 1,5 p.b. nižší než v EU 28.

Mezi další oblasti, jejichž podíl na vládních výdajích je nižší než průměr EU 28, řadíme **obranu a veřejný pořádek a bezpečnost**. Podfinancování obrany je způsobeno skupinou vojenská obrana, u veřejného pořádku jsou hlavními podfinancovanými skupinami policejní ochrana a soudy a státní zastupitelství.

Pro tuto analýzu je zajímavá oblast **vzdělávání**, neboť podíl výdajů na vzdělávání na HDP je jedním z nejsledovanějších indikátorů mezinárodního srovnání. Ve sledovaném období tvořily veřejné finance EU 5,0 – 5,3 % HDP. V České republice byly výdaje obdobné, také se pohybovaly v rozmezí 5,0 – 5,3 %. Zajímavé však je, že všechny stupně vzdělávání jsou v České republice v porovnání s EU 28 podfinancované. Skupinou, která dorovnává podíl výdajů vzdělávání, je aplikovaný výzkum a vývoj ve vzdělávání, který je v EU 28 nulový, avšak v České republice dosahuje přibližně 1 %. Nutno podotknout, že kromě České republiky prezentuje výdaje v této oblasti pouze Estonsko, Řecko, Litva, Lucembursko, Malta a Portugalsko a to v maximální výši 0,7 %. Podle klasifikace COFOG se jedná o „správu a provozování subjektů, které se zabývají aplikovaným výzkumem a vývojem v oblasti vzdělávání. Kapitálové investice a běžné výdaje na uvedený výzkum. Účelové financování (dotace a půjčky) poskytované nevládním institucím, jako jsou některé vysoké školy a výzkumné ústavy.“ Daná skupina zahrnuje aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání a pedagogiky, např. vyučovacích metod a cílů, filozofie a historie vzdělávání, učební teorie, vývoje učebních osnov, avšak nezahrnuje základní výzkum, který patří do skupiny základní výzkum (oddíl všeobecné veřejné služby)³. Jinými slovy, do COFOG 9 patří jak základní, tak aplikovaný výzkum realizovaný na veřejných vysokých školách. Podíl vládních výdajů je u ostatních oblastí nad průměrem EU 28. Zajímavý je zejména rozdíl v oblasti **zdravotnictví**. Právě v této oblasti jsou často slyšány výtky, že výdaje nedosahují ani průměru EU. Z tabulky 2 je však patrné, že kromě roku 2008 je podíl výdajů v České republice vyšší než v Evropské unii. Nedostatek financí tak nemusí být způsoben nízkými vládními výdaji, ale podílem veřejných a soukromých financí. Taktéž je zajímavý podíl **ekonomických záležitostí**, který se pohybuje mezi 6 a 7,3 %. Jedná se o další oblast, která se pohybuje nad průměrem EU 28. Hlavním důvodem je vysoký podíl výdajů na dopravu, které se ve sledovaném období pohybují mezi 3,3 a 5,2 %. Hodnota 5,2 % byla dosažena v roce 2009 (nejvyšší v EU), následné škrtly stlačily podíl výdajů na dopravu na 3,3 % v roce 2013. Pomineme-li Maďarsko, přes tyto škrtly se v roce 2013 stále jednalo o nejvyšší podíl v EU. Pro srovnání průměr EU dosahuje v dopravě 2 %.

Tabulky 3 až 5 ilustrují rozdíly v oblastech 4 Ekonomické záležitosti, 9 Vzdělávání a 10 Sociální věci, které jsou následně analyzovány v kapitole 4. S ohledem na dostupnost datových zdrojů jsou v porovnání České republiky a EU 28 omezené podrobné informace v oblasti 4 a 10 za EU 28 v letech 2008-2010.

² Pro roky 2008-2010 nejsou za EU 28 v dispozici takto podrobná data.

³ Více viz metodika klasifikace COFOG: <https://www.czso.cz/csu/czso/2-vzdelavani>

Tabulka 2 Vládní výdaje podle funkcí, % HDP, p.b., 2008 - 2013

		2008			2009			2010		
		EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
01	Všeobecné veřejné služby	6,6	4,3	-2,3	6,7	4,7	-2,0	6,7	4,5	-2,2
02	Obrana	1,5	1,0	-0,5	1,5	1,0	-0,5	1,5	1,0	-0,5
03	Veřejný pořádek a bezpečnost	1,8	1,9	0,1	1,9	2,0	0,1	1,9	1,9	0,0
04	Ekonomické záležitosti	4,6	6,7	2,1	4,9	7,3	2,4	5,1	6,7	1,6
05	Ochrana životního prostředí	0,8	0,9	0,1	0,9	0,7	-0,2	0,9	1,0	0,1
06	Bydlení a společenská infrastruktura	0,9	0,9	0,0	1,0	1,0	0,0	0,8	1,0	0,2
07	Zdraví	6,8	6,6	-0,2	7,4	7,4	0,0	7,3	7,5	0,2
08	Rekreace, kultura a náboženství	1,1	1,2	0,1	1,2	1,3	0,1	1,1	1,3	0,2
09	Vzdělávání	5,0	4,7	-0,3	5,3	5,0	-0,3	5,3	5,1	-0,2
10	Sociální věci	17,5	11,9	-5,6	19,5	13,1	-6,4	19,4	13,0	-6,4
		2011			2012			2013		
		EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
01	Všeobecné veřejné služby	6,9	4,5	-2,4	6,9	6,5	-0,4	6,8	4,7	-2,1
02	Obrana	1,5	0,9	-0,6	1,4	0,8	-0,6	1,4	0,8	-0,6
03	Veřejný pořádek a bezpečnost	1,8	1,7	-0,1	1,8	1,7	-0,1	1,8	1,7	-0,1
04	Ekonomické záležitosti	4,4	6,3	1,9	4,6	6,0	1,4	4,3	6,0	1,7
05	Ochrana životního prostředí	0,8	1,3	0,5	0,8	1,3	0,5	0,8	1,0	0,2
06	Bydlení a společenská infrastruktura	0,7	0,9	0,2	0,7	0,7	0,0	0,7	0,8	0,1
07	Zdraví	7,1	7,4	0,3	7,2	7,4	0,2	7,2	7,3	0,1
08	Rekreace, kultura a náboženství	1,1	1,2	0,1	1,1	1,2	0,1	1,0	1,1	0,1
09	Vzdělávání	5,1	5,1	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0	5,2	0,2
10	Sociální věci	19,1	13,0	-6,1	19,4	13,1	-6,3	19,6	13,3	-6,3

Zdroj: Eurostat

Tabulka 3 Vládní výdaje na ekonomické záležitosti, % HDP, p.b., 2008 - 2013

		2008			2009			2010		
		EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
04	Ekonomické záležitosti	4,6	6,7	2,1	4,9	7,3	2,4	5,1	6,7	1,6
04.1	Všeobecné ekonomické, komerční a pracovní záležitosti		0,4			0,4			0,4	
04.2	Zemědělství, lesnictví, rybářství a myslivost		0,6			0,7			0,6	
04.3	Paliva a energetika		0,2			0,2			0,3	
04.4	Těžba a zpracovatelský průmysl		0,1			0,0			0,0	
04.5	Doprava		4,9			5,2			4,6	
04.6	Pošty a telekomunikace		0,0			0,0			0,0	
04.7	Ekonomická oblast ostatní		0,1			0,2			0,2	
04.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v ekonomické oblasti		0,1			0,2			0,2	
04.9	Ekonomické záležitosti jinde neuvedené		0,3			0,4			0,4	
		2011			2012			2013		
		EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
04	Ekonomické záležitosti	4,4	6,3	1,9	4,6	6,0	1,4	4,3	6,0	1,7
04.1	Všeobecné ekonomické, komerční a pracovní záležitosti	0,9	0,3	-0,6	1,2	0,4	-0,8	1,0	0,4	-0,6
04.2	Zemědělství, lesnictví, rybářství a myslivost	0,3	0,5	0,2	0,3	0,4	0,1	0,3	0,4	0,1
04.3	Paliva a energetika	0,2	0,9	0,7	0,2	0,9	0,7	0,3	1,1	0,8
04.4	Těžba a zpracovatelský průmysl	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,0	-0,1
04.5	Doprava	2,1	3,9	1,8	2,0	3,6	1,6	2,0	3,3	1,3
04.6	Pošty a telekomunikace	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
04.7	Ekonomická oblast ostatní	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1	0,1	0,1	0,0
04.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v ekonomické oblasti	0,4	0,2	-0,2	0,4	0,2	-0,2	0,4	0,2	-0,2
04.9	Ekonomické záležitosti jinde neuvedené	0,1	0,4	0,3	0,1	0,4	0,3	0,1	0,5	0,4

Zdroj: Eurostat

Tabulka 4 Vládní výdaje na vzdělávání, % HDP, p.b., 2008 - 2013

		2008			2009			2010		
		EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
09	Vzdělávání	5,0	4,7	-0,3	5,3	5,0	-0,3	5,3	5,1	-0,2
09.1	Preprimární a primární vzdělávání	1,6	1,0	-0,6	1,6	1,1	-0,5	1,6	1,1	-0,5
09.2	Sekundární vzdělávání	1,9	1,9	0,0	2,0	2,1	0,1	2,0	2,0	0,0
09.3	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,0	-0,1
09.4	Terciární vzdělávání	0,8	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0
09.5	Vzdělávání nedefinované podle úrovně	0,2	0,0	-0,2	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1
09.6	Vedlejší služby ve vzdělávání	0,2	0,3	0,1	0,3	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0
09.7	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání	0,0	0,6	0,6	0,0	0,7	0,7	0,0	0,7	0,7
09.8	Vzdělávání jinde neuvedené	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1
		2011			2012			2013		
		EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
09	Vzdělávání	5,1	5,1	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0	5,2	0,2
09.1	Preprimární a primární vzdělávání	1,6	1,1	-0,5	1,6	1,1	-0,5	1,6	1,1	-0,5
09.2	Sekundární vzdělávání	1,9	2,0	0,1	1,9	1,8	-0,1	1,9	1,8	-0,1
09.3	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,0	-0,1
09.4	Terciární vzdělávání	0,8	0,5	-0,3	0,8	0,7	-0,1	0,8	0,6	-0,2
09.5	Vzdělávání nedefinované podle úrovně	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1
09.6	Vedlejší služby ve vzdělávání	0,3	0,2	-0,1	0,3	0,3	0,0	0,3	0,2	-0,1
09.7	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání	0,0	1,1	1,1	0,0	1,0	1,0	0,0	1,2	1,2
09.8	Vzdělávání jinde neuvedené	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0

Zdroj: Eurostat

Tabulka 5 Vládní výdaje na sociální věci, % HDP, p.b., 2008 - 2013

		2008			2009			2010		
		EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
10	Sociální věci	17,5	11,9	-5,6	19,5	13,1	-6,4	19,4	13,0	-6,4
10.1	Nemoc a invalidita		2,8			2,9			2,4	
10.2	Stáří		6,2			6,9			7,4	
10.3	Pozůstalí		0,6			0,6			0,6	
10.4	Rodina a děti		1,4			1,5			1,5	
10.5	Nezaměstnanost		0,2			0,4			0,4	
10.6	Bydlení		0,1			0,1			0,1	
10.7	Sociální pomoc jinde neuvedená		0,3			0,4			0,4	
10.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti sociálních věcí		0,0			0,0			0,0	
10.9	Sociální věci jinde neuvedené		0,2			0,2			0,2	
		2011			2012			2013		
		EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
10	Sociální věci	19,1	13,0	-6,1	19,4	13,1	-6,3	19,6	13,3	-6,3
10.1	Nemoc a invalidita	2,7	2,3	-0,4	2,8	2,2	-0,6	2,8	2,2	-0,6
10.2	Stáří	10,0	7,7	-2,3	10,3	7,9	-2,4	10,4	7,9	-2,5
10.3	Pozůstalí	1,4	0,6	-0,8	1,4	0,6	-0,8	1,4	0,6	-0,8
10.4	Rodina a děti	1,8	1,3	-0,5	1,7	1,3	-0,4	1,7	1,3	-0,4
10.5	Nezaměstnanost	1,5	0,3	-1,2	1,5	0,3	-1,2	1,6	0,3	-1,3
10.6	Bydlení	0,5	0,1	-0,4	0,5	0,2	-0,3	0,5	0,3	-0,2
10.7	Sociální pomoc jinde neuvedená	0,8	0,4	-0,4	0,8	0,5	-0,3	0,8	0,5	-0,3
10.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti sociálních věcí	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.9	Sociální věci jinde neuvedené	0,3	0,2	-0,1	0,3	0,2	-0,1	0,3	0,2	-0,1

Zdroj: Eurostat

3.2 Rakousko

Rozdíl mezi podílem vládních výdajů v České republice a v Rakousku zachycuje tabulka 3. Při analýze celé časové řady je patrné, že hlavní rozdíly mezi Českou republikou a Rakouskem jsou v oblasti sociálních věcí (rozdíl v průměru 8 p.b.), všeobecných veřejných služeb (kromě roku 2012 se jedná o rozdíl přibližně 3 p.b.) a zdraví (rozmezí 0,5 až 1 p.b.).

Tabulka 6 Vládní výdaje podle funkcí, % HDP, p.b., 2008 - 2013

		2008			2009			2010		
		Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl
01	Všeobecné veřejné služby	7,2	4,3	-2,9	7,8	4,7	-3,1	7,7	4,5	-3,2
02	Obrana	0,9	1,0	0,1	0,7	1,0	0,3	0,6	1,0	0,4
03	Veřejný pořádek a bezpečnost	1,3	1,9	0,6	1,4	2,0	0,6	1,4	1,9	0,5
04	Ekonomické záležitosti	6,3	6,7	0,4	7,7	7,3	-0,4	6,5	6,7	0,2
05	Ochrana životního prostředí	0,4	0,9	0,5	0,5	0,7	0,2	0,6	1,0	0,4
06	Bydlení a společenská infrastruktura	0,4	0,9	0,5	0,5	1,0	0,5	0,4	1,0	0,6
07	Zdraví	7,6	6,6	-1,0	8,0	7,4	-0,6	8,0	7,5	-0,5
08	Rekreace, kultura a náboženství	1,0	1,2	0,2	1,0	1,3	0,3	1,0	1,3	0,3
09	Vzdělávání	4,9	4,7	-0,2	5,1	5,0	-0,1	5,1	5,1	0,0
10	Sociální věci	19,7	11,9	-7,8	21,4	13,1	-8,3	21,5	13,0	-8,5
		2011			2012			2013		
		Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl
01	Všeobecné veřejné služby	7,3	4,5	-2,8	7,2	6,5	-0,7	7,2	4,7	-2,5
02	Obrana	0,6	0,9	0,3	0,6	0,8	0,2	0,6	0,8	0,2
03	Veřejný pořádek a bezpečnost	1,3	1,7	0,4	1,3	1,7	0,4	1,3	1,7	0,4
04	Ekonomické záležitosti	6,1	6,3	0,2	6,2	6,0	-0,2	5,7	6,0	0,3
05	Ochrana životního prostředí	0,5	1,3	0,8	0,5	1,3	0,8	0,5	1,0	0,5
06	Bydlení a společenská infrastruktura	0,4	0,9	0,5	0,4	0,7	0,3	0,4	0,8	0,4
07	Zdraví	7,9	7,4	-0,5	7,9	7,4	-0,5	7,9	7,3	-0,6
08	Rekreace, kultura a náboženství	0,9	1,2	0,3	0,9	1,2	0,3	0,9	1,1	0,2
09	Vzdělávání	5,0	5,1	0,1	5,0	5,0	0,0	5,0	5,2	0,2
10	Sociální věci	20,8	13,0	-7,8	21,0	13,1	-7,9	21,4	13,3	-8,1

Zdroj: Eurostat

Hlavní rozdíl v oblasti sociálních věcí způsobují dávky ve stáří, na něž jsou výdaje v České republice nižší o 5 p.b. (viz tabulka 9). Ve všeobecné veřejné službě způsobuje hlavní rozdíl skupina transakcí v oblasti veřejného (státního) dluhu (1,4 p.b.). Rozdíl ve výdajích na zdraví je v oblasti ústavní zdravotní péče, které v Rakousku tvoří 4,4 % HDP a v České republice 3 %. Tabulky 7 až 9 ilustrují rozdíly v oblastech 4 Ekonomické záležitosti, 9 Vzdělávání a 10 Sociální věci, které jsou následně analyzovány v kapitole 4.1.

Tabulka 7 Vládní výdaje na ekonomické záležitosti, % HDP, p.b., 2008 - 2013

		2008			2009			2010		
		Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl
04	Ekonomické záležitosti	6,3	6,7	0,4	7,7	7,3	-0,4	6,5	6,7	0,2
04.1	Všeobecné ekonomické, komerční a pracovní záležitosti	1,4	0,4	-1,0	2,8	0,4	-2,4	1,7	0,4	-1,3
04.2	Zemědělství, lesnictví, rybářství a myslivost	0,5	0,6	0,1	0,5	0,7	0,2	0,5	0,6	0,1
04.3	Paliva a energetika	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,3	0,3
04.4	Těžba a zpracovatelský průmysl	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
04.5	Doprava	3,5	4,9	1,4	3,4	5,2	1,8	3,3	4,6	1,3
04.6	Pošty a telekomunikace	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1
04.7	Ekonomická oblast ostatní	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0
04.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v ekonomické oblasti	0,6	0,1	-0,5	0,7	0,2	-0,5	0,8	0,2	-0,6
04.9	Ekonomické záležitosti jinde neuvedené	0,0	0,3	0,3	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4	0,4
		2011			2012			2013		
		Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl
04	Ekonomické záležitosti	6,1	6,3	0,2	6,2	6,0	-0,2	5,7	6,0	0,3
04.1	Všeobecné ekonomické, komerční a pracovní záležitosti	1,6	0,3	-1,3	1,8	0,4	-1,4	1,9	0,4	-1,5
04.2	Zemědělství, lesnictví, rybářství a myslivost	0,4	0,5	0,1	0,4	0,4	0,0	0,4	0,4	0,0
04.3	Paliva a energetika	0,0	0,9	0,9	0,0	0,9	0,9	0,0	1,1	1,1
04.4	Těžba a zpracovatelský průmysl	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
04.5	Doprava	3,0	3,9	0,9	2,9	3,6	0,7	3,0	3,3	0,3
04.6	Pošty a telekomunikace	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,6	0,0	0,6
04.7	Ekonomická oblast ostatní	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1
04.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v ekonomické oblasti	0,8	0,2	-0,6	0,8	0,2	-0,6	0,8	0,2	-0,6
04.9	Ekonomické záležitosti jinde neuvedené	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4	0,4	0,0	0,5	0,5

Zdroj: Eurostat

Tabulka 8 Vládní výdaje na vzdělávání, % HDP, p.b., 2008 - 2013

		2008			2009			2010		
		Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl
09	Vzdělávání	4,9	4,7	-0,2	5,1	5,0	-0,1	5,1	5,1	0,0
09.1	Preprimární a primární vzdělávání	1,3	1,0	-0,3	1,4	1,1	-0,3	1,4	1,1	-0,3
09.2	Sekundární vzdělávání	2,2	1,9	-0,3	2,4	2,1	-0,3	2,3	2,0	-0,3
09.3	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09.4	Terciární vzdělávání	0,8	0,8	0,0	0,7	0,8	0,1	0,7	0,8	0,1
09.5	Vzdělávání nedefinované podle úrovně	0,2	0,0	-0,2	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1
09.6	Vedlejší služby ve vzdělávání	0,2	0,3	0,1	0,2	0,3	0,1	0,2	0,3	0,1
09.7	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání	0,0	0,6	0,6	0,0	0,7	0,7	0,0	0,7	0,7
09.8	Vzdělávání jinde neuvedené	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	-0,1
		2011			2012			2013		
		Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl
09	Vzdělávání	5,0	5,1	0,1	5,0	5,0	0,0	5,0	5,2	0,2
09.1	Preprimární a primární vzdělávání	1,4	1,1	-0,3	1,4	1,1	-0,3	1,4	1,1	-0,3
09.2	Sekundární vzdělávání	2,3	2,0	-0,3	2,3	1,8	-0,5	2,3	1,8	-0,5
09.3	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09.4	Terciární vzdělávání	0,8	0,5	-0,3	0,8	0,7	-0,1	0,8	0,6	-0,2
09.5	Vzdělávání nedefinované podle úrovně	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1
09.6	Vedlejší služby ve vzdělávání	0,2	0,2	0,0	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2	0,0
09.7	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání	0,0	1,1	1,1	0,0	1,0	1,0	0,0	1,2	1,2
09.8	Vzdělávání jinde neuvedené	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0

Zdroj: Eurostat

Tabulka 9 Vládní výdaje na sociální věci, % HDP, p.b., 2008 - 2013

		2008			2009			2010		
		Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl
10	Sociální věci	19,7	11,9	-7,8	21,4	13,1	-8,3	21,5	13,0	-8,5
10.1	Nemoc a invalidita	1,8	2,8	1,0	2,0	2,9	0,9	2,0	2,4	0,4
10.2	Stáří	11,7	6,2	-5,5	12,6	6,9	-5,7	12,7	7,4	-5,3
10.3	Pozůstalí	1,5	0,6	-0,9	1,6	0,6	-1,0	1,6	0,6	-1,0
10.4	Rodina a děti	2,6	1,4	-1,2	2,7	1,5	-1,2	2,7	1,5	-1,2
10.5	Nezaměstnanost	1,1	0,2	-0,9	1,4	0,4	-1,0	1,4	0,4	-1,0
10.6	Bydlení	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
10.7	Sociální pomoc jinde neuvedená	0,7	0,3	-0,4	0,8	0,4	-0,4	0,8	0,4	-0,4
10.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti sociálních věcí	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.9	Sociální věci jinde neuvedené	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0
		2011			2012			2013		
		Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl	Rakousko	ČR	rozdíl
10	Sociální věci	20,8	13,0	-7,8	21,0	13,1	-7,9	21,4	13,3	-8,1
10.1	Nemoc a invalidita	2,0	2,3	0,3	2,0	2,2	0,2	2,0	2,2	0,2
10.2	Stáří	12,5	7,7	-4,8	12,7	7,9	-4,8	12,9	7,9	-5,0
10.3	Pozůstalí	1,5	0,6	-0,9	1,5	0,6	-0,9	1,5	0,6	-0,9
10.4	Rodina a děti	2,4	1,3	-1,1	2,4	1,3	-1,1	2,4	1,3	-1,1
10.5	Nezaměstnanost	1,3	0,3	-1,0	1,3	0,3	-1,0	1,4	0,3	-1,1
10.6	Bydlení	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2
10.7	Sociální pomoc jinde neuvedená	0,8	0,4	-0,4	0,8	0,5	-0,3	0,9	0,5	-0,4
10.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti sociálních věcí	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.9	Sociální věci jinde neuvedené	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0

Zdroj: Eurostat

4 Změna veřejných výdajů

Z kapitoly 3 je patrné, že Česká republika v celku nedosahuje průměru výdajů ani EU 28, ani Rakouska. V jednotlivých oddílech výdajů jsou rozdíly podle funkcí jednotlivých výdajů. Cílem této kapitoly je ukázat, o kolik by se musely změnit výdaje v jednotlivých oblastech, aby ve všech bylo dosaženo průměru EU 28 (kapitola 4.1) a Rakouska (kapitola 4.2). Pokud jsou v tabulkách záporné hodnoty, jsou tyto oddíly či skupiny nadfinancované oproti srovnávanému a je tedy možné výdaje na tyto oblasti snížit. V případě, že jsou v tabulkách kladné hodnoty, je potřeba tyto oddíly či skupiny dofinancovat, aby dosáhly úrovně průměru EU 28 či Rakouska.

V případě, že by poměr vládních výdajů k HDP v České republice měl vzrůst na úroveň průměru EU 28, muselo by v jednotlivých letech dojít k navýšení vládních výdajů o více než 200 mld. Kč. Přesné hodnoty prezentuje tabulka 10.

Tabulka 10 Potřebné navýšení vládních výdajů pro dorovnání poměru vládních výdajů k HDP na úroveň EU 28, mld. Kč, 2008 - 2013

2008	2009	2010	2011	2012	2013
254,6	262,0	278,0	243,9	208,6	268,6

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 11 následně zachycuje změnu v jednotlivých oddílech vládních výdajů tak, aby bylo dosaženo průměru EU 28 (viz tabulka 1) a za předpokladu, že struktura vládních výdajů České republiky podle funkcí odpovídá struktuře průměru EU 28 (viz tabulka 2). Procentní změnu výdajů v jednotlivých letech oproti původním hodnotám zachycuje tabulka 12.

Zaměříme-li se na rok 2013, výdaje na sociální věci by se musely zvýšit o 47 %, tj. o 255 mld. Kč, výdaje na všeobecné veřejné služby o 85 mld. Kč, což je navýšení o 44 %. Oproti tomu výdaje na ekonomické záležitosti je možné redukovat o skoro 70 mld. Kč, což je snížení o 28,5 % oproti skutečně alokované částce. Aby bylo dosaženo průměru EU 28, je možné snížit výdaje na vzdělávání o 8,7 mld. Kč. Zde je však nutné připomenout, že nadhodnocení výdajů na vzdělávání je v České republice způsobeno výdaji na skupinu 9.7 – aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání.

Tabulka 11 Hypotetická změna vládních výdajů při zvýšení poměru celkových výdajů k HDP v jednotlivých oblastech na úroveň EU 28, mil. Kč, 2008 - 2013

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
01	Všeobecné veřejné služby	91 530	77 932	87 114	95 958	15 908	85 109
02	Obrana	19 888	19 502	19 798	24 019	24 263	24 376
03	Veřejný pořádek a bezpečnost	-4 283	-4 136	56	3 802	3 974	3 892
04	Ekonomické záležitosti	-85 115	-94 907	-63 060	-77 243	-56 967	-69 963
05	Ochrana životního prostředí	-4 138	7 769	-3 924	-20 281	-20 308	-8 263
06	Bydlení a společenská infrastruktura	-131	-107	-7 878	-8 162	-31	-4 164
07	Zdraví	7 054	-794	-7 685	-13 025	-8 431	-4 870
08	Rekreace, kultura a náboženství	-4 181	-4 061	-7 869	-4 178	-4 104	-4 197
09	Vzdělávání	11 337	11 229	8 059	-660	-224	-8 719
10	Sociální věci	222 647	249 592	253 419	243 690	254 555	255 413
	CELKEM	254 607	262 019	278 032	243 920	208 635	268 614

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 12 Hypotetická změna vládních výdajů při zvýšení poměru celkových výdajů k HDP v jednotlivých oblastech na úroveň EU, % výdajů, 2008 – 2013

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
01	Všeobecné veřejné služby	52,9	42,2	49,0	52,8	6,0	44,3
02	Obrana	49,5	49,6	50,1	66,1	74,8	74,5
03	Veřejný pořádek a bezpečnost	-5,6	-5,3	0,1	5,5	5,8	5,6
04	Ekonomické záležitosti	-31,6	-33,1	-23,8	-30,4	-23,4	-28,5
05	Ochrana životního prostředí	-11,4	28,2	-9,9	-38,7	-38,5	-20,2
06	Bydlení a společenská infrastruktura	-0,4	-0,3	-19,9	-22,5	-0,1	-12,7
07	Zdraví	2,7	-0,3	-2,6	-4,4	-2,8	-1,6
08	Rekreace, kultura a náboženství	-8,7	-7,9	-15,3	-8,6	-8,4	-9,3
09	Vzdělávání	6,0	5,7	4,0	-0,3	-0,1	-4,1
10	Sociální věci	46,5	48,4	49,3	46,5	47,9	47,0

Zdroj: vlastní výpočty

4.1 Rakousko

Publikovaná data umožňují jak zachycení změny v oddílech, tak v jednotlivých skupinách. Pro analýzu ve skupinách jsme vybrali ekonomické záležitosti, vzdělávání a sociální věci. Výběr sociálních věcí souvisí s nejvyšším rozdílem mezi výdaji v České republice a v Rakousku (potažmo EU 28). Ekonomické záležitosti byly vybrány s ohledem na skupiny, které tento oddíl zahrnuje. Výběr vzdělávání je s ohledem na zpracovatele studie zcela zřejmý.

Tabulka 13 zachycuje navýšení vládních výdajů tak, aby Česká republika dosáhla poměru výdajů k HDP na úrovni Rakouska. Navýšení výdajů se pohybuje v průměru okolo 360 mld. Kč, což je významně vyšší nárůst než v případě dosažení hodnot průměru EU 28.

Tabulka 13 Potřebné navýšení vládních výdajů pro dorovnání poměru vládních výdajů k HDP na úroveň Rakouska, mld. Kč, 2008 - 2013

2008	2009	2010	2011	2012	2013
387,1	411,0	388,7	340,5	289,5	362,4

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulky 14 a 15 prezentují navýšení výdajů podle jednotlivých oddílů jak absolutně v mil. Kč, tak relativně v % původních hodnot výdajů. Opět se zaměříme na rok 2013. Aby vládní výdaje dosáhly výdajů Rakouska, muselo by dojít zejména k navýšení výdajů na sociální věci o 328,8 mld. Kč (tj. navýšení původní částky o 60 %), výdajů na všeobecné veřejné služby o 101,4 mld. Kč a výdajů na zdraví o 23,76 mld. Kč. Naopak by mohlo dojít k redukci výdajů zejména na ochranu životního prostředí (20,5 mld. Kč), veřejný pořádek a bezpečnost (16,5 mld. Kč) a bydlení a společenskou infrastrukturu (16,4 mld. Kč).

Tabulka 14 Hypotetická změna vládních výdajů při zvýšení poměru celkových výdajů k HDP
v jednotlivých oblastech na úroveň Rakouska, mil. Kč, 2008 - 2013

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
01	Všeobecné veřejné služby	116 772	121 073	126 650	112 626	27 463	101 417
02	Obrana	-4 002	-11 873	-15 785	-12 137	-8 185	-8 241
03	Veřejný pořádek a bezpečnost	-24 100	-23 745	-19 712	-16 207	-16 383	-16 493
04	Ekonomické záležitosti	-15 949	14 904	-7 708	-8 378	7 318	-12 883
05	Ochrana životního prostředí	-20 098	-7 919	-15 785	-32 309	-32 499	-20 494
06	Bydlení a společenská infrastruktura	-20 098	-19 716	-23 692	-20 197	-12 214	-16 395
07	Zdraví	40 377	22 737	19 991	19 780	19 265	23 670
08	Rekreace, kultura a náboženství	-8 021	-11 905	-11 822	-12 152	-12 278	-8 274
09	Vzdělávání	8 148	3 386	151	-4 287	-637	-8 719
10	Sociální věci	314 084	324 107	336 446	313 720	317 617	328 801
CELKEM		387 113	411 048	388 734	340 460	289 467	362 387

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 15 Hypotetická změna vládních výdajů při zvýšení poměru celkových výdajů k HDP
v jednotlivých oblastech na úroveň Rakouska, % výdajů, 2008 - 2013

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
01	Všeobecné veřejné služby	67,5	65,5	71,2	62,0	10,4	52,8
02	Obrana	-10,0	-30,2	-40,0	-33,4	-25,2	-25,2
03	Veřejný pořádek a bezpečnost	-31,5	-30,2	-26,3	-23,6	-23,8	-23,7
04	Ekonomické záležitosti	-5,9	5,2	-2,9	-3,3	3,0	-5,3
05	Ochrana životního prostředí	-55,5	-28,8	-40,0	-61,6	-61,7	-50,1
06	Bydlení a společenská infrastruktura	-55,5	-50,1	-60,0	-55,6	-43,0	-50,1
07	Zdraví	15,2	7,8	6,7	6,6	6,4	7,9
08	Rekreace, kultura a náboženství	-16,6	-23,3	-23,0	-25,1	-25,2	-18,4
09	Vzdělávání	4,3	1,7	0,1	-2,1	-0,3	-4,1
10	Sociální věci	65,6	62,9	65,5	59,8	59,8	60,5

Zdroj: vlastní výpočty

Detailní pohled na hypotetickou změnu výdajů přináší tabulky 16 až 18, které jsou určeny třem vybraným oddílům. Tabulka 16 přináší zejména zajímavý pohled na vývoj případného navýšení nebo redukce výdajů na dopravu. Aby výdaje na dopravu dosáhly hodnot Rakouska, muselo by každoročně dojít k významnému snížení výdajů. K nejvýznamnější redukci by muselo dojít v roce 2009 (skoro 70 mld. Kč). Rozdíl ve skupině 4.3 – paliva a energetika je dán tím, že v Rakousku nejsou tyto výdaje vládními. Oproti tomu u oddílu 4.6 – pošty a telekomunikace nevykazuje výdaje Česká republika. Opět si jako základ určíme rok 2013. Pro dosažení výdajů Rakouska musí dojít k poklesu vládních výdajů o 12,88 mld. Kč. Tento pokles by byl dosažen poklesem výdajů zejména na paliva a energetiku, poštu a telekomunikace a ekonomické záležitosti jinde neuvedené (20,4 mld. Kč). Naopak k nárůstu výdajů by mělo dojít ve skupině všeobecné ekonomické, komerční a pracovní záležitosti (61 mld. Kč) a aplikovaný výzkum a vývoj v ekonomické oblasti (24,5 mld. Kč).

Tabulka 16 Změna vládních výdajů podle struktury Rakouska po změně celkových výdajů na HDP na úroveň Rakouska, oddíl ekonomické záležitosti, mil. Kč, 2008 - 2013

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
04	Ekonomické záležitosti	-15 949	14 904	-7 708	-8 378	7 318	-12 883
04.1	Všeobecné ekonomické, komerční a pracovní záležitosti	40 243	95 526	50 391	53 455	57 724	61 113
04.2	Zemědělství, lesnictví, rybářství a myslivost	-4 010	-7 661	-4 235	-3 787	214	-43
04.3	Paliva a energetika	-8 043	-7 865	-11 852	-36 319	-36 489	-44 968
04.4	Těžba a zpracovatelský průmysl	-4 021	0	0	0	0	0
04.5	Doprava	-56 222	-69 396	-53 238	-34 455	-26 829	-12 590
04.6	Pošty a telekomunikace	4 023	0	3 894	0	0	-24 463
04.7	Ekonomická oblast ostatní	4 026	82	-114	4 160	4 161	4 066
04.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v ekonomické oblasti	20 119	19 949	23 249	24 710	24 754	24 441
04.9	Ekonomické záležitosti jinde neuvedené	-12 064	-15 730	-15 803	-16 142	-16 217	-20 440

Zdroj: vlastní výpočty

S ohledem na zaměření analýzy jsou zajímavé údaje týkající jednotlivých skupin oddílů vzdělávání. Jak je z tabulky 17 patrné, po propuknutí ekonomické krize došlo k navyšování vládních financí na tuto oblast, která je od roku 2011 nad úroveň Rakouska. Hlavním důvodem hodnoty výdajů na vzdělávání nad úroveň Rakouska jsou výdaje ve skupině 9.7 – aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání, který v Rakousku, stejně jako v EU 28, není vykazovaný. Když se zaměříme na skupiny 9.1 (preprimární a primární vzdělávání), 9.2 (sekundární vzdělávání) a 9.4 (terciární vzdělávání), úrovně podílu výdajů v Rakousku bude dosaženo pouze tehdy, budou-li tyto oblasti dofinancovány v řádech desítek miliard Kč.

Tabulka 17 Změna vládních výdajů podle struktury Rakouska po změně celkových výdajů na HDP na úroveň Rakouska, oddíl vzdělávání, mil. Kč, 2008 - 2013

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
09	Vzdělávání	8 148	3 386	151	-4 287	-637	-8 719
09.1	Preprimární a primární vzdělávání	13 182	14 409	13 001	12 036	12 859	11 230
09.2	Sekundární vzdělávání	13 955	16 599	13 739	11 991	21 410	18 747
09.3	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární	0	0	0	0	0	0
09.4	Terciární vzdělávání	688	-2 249	-3 376	12 066	4 509	7 608
09.5	Vzdělávání nedefinované podle úrovně	8 214	4 219	4 115	4 025	4 108	3 986
09.6	Vedlejší služby ve vzdělávání	-3 849	-3 343	-3 787	-10	-3 841	-182
09.7	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání	-24 128	-26 469	-27 655	-44 390	-39 749	-50 018
09.8	Vzdělávání jinde neuvedené	86	219	4 115	-5	67	-91

Zdroj: vlastní výpočty

Sociální věci představují oblast, která je nejvýznamnější co do nutnosti dofinancování. V celé sledované časové řadě můžeme sledovat potřebu dofinancování o více než 300 mld. Kč, aby se vládní výdaje České republiky dostaly na úroveň Rakouska. Největší díl na tom má skupina 10.2 – stáří, kdy tyto dávky potřebují dofinancování v průměru 200 mld. Kč. Daleko nižší dofinancování je pak potřeba pro skupiny 10.3 (pozůstalí), 10.4. (rodina a děti) a 10.5 (nezaměstnanost). Redukce výdajů je pak možná v dávkách v nemoci a invaliditě a v bydlení (přibližně 8 mld. V každé skupině v roce 2013). Podíly výdajů Rakouska na zmíněné dvě skupiny se ve sledovaném období neměnily, naopak v České republice u bydlení došlo ke každoročnímu mírnému nárůstu. U nemoci a invalidity k poklesu z 2,8 % na 2,2 %, avšak i tak je podíl těchto výdajů nad úrovní Rakouska (2%).

Tabulka 18 Změna vládních výdajů podle struktury Rakouska po změně celkových výdajů na HDP na úroveň Rakouska, oddíl sociální věci, mil. Kč, 2008 - 2013

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
10	Sociální věci	314 084	324 107	336 446	313 720	317 617	328 801
10.1	Nemoc a invalidita	-41 128	-36 485	-15 743	-12 926	-7 688	-8 393
10.2	Stáří	219 309	220 717	209 763	190 665	195 417	202 997
10.3	Pozůstalí	36 019	38 972	39 554	36 056	36 482	36 629
10.4	Rodina a děti	47 834	46 447	47 488	43 863	44 691	44 707
10.5	Nezaměstnanost	36 147	39 054	39 548	40 195	40 470	44 816
10.6	Bydlení	-32	-41	3	-36	-4 006	-8 187
10.7	Sociální pomoc jinde neuvedená	15 998	15 523	15 826	15 976	12 215	16 254
10.8	Aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti sociálních věcí	0	0	0	0	0	0
10.9	Sociální věci jinde neuvedené	-64	-82	6	-73	36	-22

Zdroj: vlastní výpočty

5 Závěr

Cílem předložené studie bylo odpovědět na otázku, jak je možné, že si představitelé mnoha odvětví a oblastí v České republice trvale stěžují na podfinancování ve formě nižšího poměru veřejných výdajů do „jejich“ odvětví či oblastí k hrubému domácímu produktu, a to v porovnání s průměrem zemí EU.

Snahou autorů bylo identifikovat odvětví a oblasti, které jsou v České republice podle uvedeného kritéria naopak „pře financované“ a kde by tedy, v evropském srovnání, mohly být rezervy využitelné pro financování podfinancovaných odvětví a oblastí.

V předkládané analýze byly vybrané kategorie vládních výdajů dle klasifikace COFOG porovnávány s průměrem zemí EU a Rakouskem. Oblastí, v níž je vynakládán větší poměr výdajů ve vztahu k HDP v porovnání s průměrem zemí EU, se týká kategorie 04 Ekonomické záležitosti, kde je vyšší procento HDP směřováno zejména do dopravy a energetiky.

Zásadní příčinou, proč je do většiny oblastí vynakládáno menší procento HDP, je však nižší míra přerozdělování v ČR oproti průměru EU28 i Rakousku. Pokud by měla být celkově přerozdělována stejná část hrubého domácího produktu jako v průměru zemí EU, musely by vládní výdaje skokově vzrůst o cca 200 mld. Kč; v porovnání s Rakouskem pak ve vládních výdajích chybí dokonce více než 350 mld. Kč.

**Analýza struktury výdajů vládních institucí dle klasifikace COFOG
se zřetelem na výdaje na vzdělávání a na VaVal**

Vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, Praha 1
Individuální projekt národní pro oblast terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje:
Kvalita, relevance, efektivita, diverzifikace a otevřenost vysokého školství v ČR.
Strategie vysokého školství do roku 2030. (IPN KREDO)

<http://kredo.reformy-msmt.cz/>

Sazba: Martina Mončeková

Praha 2015